

Tromsø kommune

Prosjektbeskrivelse

Brukerstillinger ved Kafé X

Ustabile eller manglende sosiale nettverk og fritidsproblemer representerer noen av de største problemene med å bli (re)habilitert. Kafé X har vist seg som et meget effektivt tiltak både for å bedre dette, og for å sikre tidligere rusavhengige et best mulig utgangspunkt i sin rehabilitering. Her har frivillige tidligere rusavhengige i arbeidstrening vært et viktig bidrag

Kafé X er også nevnt som eksempel på godt oppfølgingstilbud i stortingsmelding nr. 30. 2012 Se meg - En helhetlig rusmiddelpolitikk. (side 84)

Innhold

Prosjektbeskrivelse brukerstillinger ved Kafé X.....	2
Oppsummering	2
Innledning.....	2
Bakgrunn	3
Mål Kafé X.....	4
Oppsummering 2003-2011.....	4
Gjennomføring av tilbudet rundt brukerstillinger	5
Hovedmålgruppe for tilbudet om brukerstillinger	5
Inntak i arbeidstreningstilbudet.....	6
Gjennomføring av arbeidstreningstilbudet.....	6
Opplæringsutbytte for de respektive stillinger	6
Stiling 1	6
Stilling 2	6
Felles for begge stillinger	6
Budsjett brukerstillinger	7
Vedlegg 1	8
Totale utgifter for kafé X 2011	8
Resultatregnskap MARBORG Kafé X 2011	8
Resultatregnskap RIO Kafé X 2011	8
Om kommunens tilskudd	9

Prosjektbeskrivelse brukerstillinger ved Kafé X

Oppsummering

Vi søker med dette kr 1 210 000,- som skal benyttes til å ansette tidligere rusavhengige i rehabilitering, i midlertidige stillinger ved Kafé X. Målet er at stillingene skal rullere, og være med å gi den enkelte arbeidserfaring, «fylle store hull i cv'n» samt gjøre det enklere for den enkelte å komme ut i ordinært arbeid.

Sideeffekter vil blant annet være: bedre tilbud til brukerne av kafeen, samt en styrking av tilbudets innhold og bredde.

Innledning

Ustabile eller manglende sosiale nettverk og fritidsproblemer representerer noen av de største problemene med å bli (re)habilitert. Kafé X har vist seg som et meget effektivt tiltak både for å bedre dette, og for å sikre tidligere rusavhengige et best mulig utgangspunkt i sin rehabilitering. Her har frivillige tidligere rusavhengige i arbeidstrening, vært et viktig bidrag

Tilbudet Kafé X er eid av Rusmisbrukernes Interesseorganisasjon ved RIO Nord, i samarbeid med MARBORG og Tromsø kommune ved Rus og Psykiatritjenesten.

Kafeen er en del av den totale rehabiliteringen for rusmisbrukere i Tromsø kommune, og ble etablert allerede i 2004. Tilbudet må også sees i sammenheng med BrukerBasen, et rusfritt bo og oppfølgingstilbud drevet av MARBORG¹, der beboerne også tilbys arbeidstrening ved kafeen. Dette i de tilfeller der individuelt tilpasset jobb/skole tilbud for beboer, ikke er på plass.

Fra og med 2010- 2016 er kafeen inne i økonomiplanen for Tromsø kommune med kr 450 000/år. Dessverre er dette langt i underkant av hva som er nødvendig for å drive kafeens nåværende tilbud og dekker kun utgiftene til stillingen som daglig leder. Både når det gjelder aktiviteter og selve kafé tilbudet, men særlig i forhold til muligheten for lønnsmidler til tidligere rusavhengige frivillige og ansatte, er økonomien svak.

Kafeen har fra og med juni 2012 to ansatte i full stilling. Av disse dekkes stillingen som daglig leder fra kommunens tilskudd, og nestleder/BSK ansvarlig av MARBORG. Sistnevnte gjennom tilskudd fra *Helsedirektoratet*. I tillegg til disse kommer to frivillige i arbeidstrening² med rusbakgrunn, to studenter i praksis, samt en frivillig med pårørende erfaring.³

En stor og etablert gruppe av tidligere rusavhengige i tilfriskning bruker kafeen daglig, og antallet brukere vokser stadig. Gjennom stillingen som nestleder/BSK ansvarlig, vil det nå bli mulig å jobbe mer med videreutvikling av kafeens aktivitetstilbud, og ikke minst, øke antall frivillige med rusbakgrunn.

¹ Driften overtatt av Tromsø kommune 1. januar 2012

² Tidligere rusavhengige i frivillig arbeid ved kafeen benevnes «frivillige», men tilbys i praksis «arbeidstrening»

³ Har foreldre som er rusavhengige, og er aktiv i organisasjonen BAR-Barn av rusavhengige

Næringslivet i Tromsø vært en viktig bidragsyter i forhold til å etablere det nåværende aktivitetsnivået ved kafeen. Uten disse midlene ville det ikke vært mulig å få på plass det brede tilbudet som kafeen i dag tilbyr sine brukere.

I tillegg til å være et tilbud til personer som har eller har hatt rus eller psykiske problemer, er kafeen åpen for alle "vanlige" mennesker i Tromsø by. Ansatte i tjenestene i Tromsø kommune benytter også kafeen. På denne måten skapes muligheten for etablering av nye uformelle nettverk, til støtte for den enkelte i dennes (re)habiliterings prosess.

Bakgrunn

Brukerorganisasjonene RIO og MARBORG har jobbet med utvikling av kafeen i flere år, og arbeidet startet allerede i 2003, da helt på frivillig basis. Tilbudet ble igangsatt på bakgrunn av at det ikke fantes rusfrie nettverkstilbud/møtesteder for tidligere rusavhengige i Tromsø, og at mange rusavhengige i tilfriskning falt tilbake til en aktiv rusavhengighet på grunn av dette.

Kafé X er et 100 % brukerbygd og brukerstyrt tiltak for nettverksbygging i trygge sosiale omgivelser. For å kunne beholde stillingen og særpreget kafé X har i Tromsø, (og Norge for øvrig), er det viktig å kunne videreutvikle tilbudet. Dette samtidig som kafeen fungerer som en resurspool for bruker og pårørendeorganisasjonene knyttet til kafeen. Her nevnes MARBORG, RIO, og BAR Tromsø. Dette gjør at kafé X er et utgangspunkt for de som ønsker å jobbe med brukermedvirkning opp mot en rekke forskjellige lokale og sentrale systemer, og flere av våre frivillige i arbeidstrening, har via kafé X kommet seg inn i brukerråd eller på andre måter blitt involvert i arbeidet med å skaffe flere brukermedvirkere i rusfeltet.

Kafé X er et bevis på de resurser og muligheter som ligger i rehabiliteringen av tidligere rusavhengige, og gir gruppen rusavhengige/ tidligere rusavhengige et mål å jobbe mot. Samtidig gir kaféen håp om at en vellykket rehabilitering ikke behøver å være så komplisert som man ofte får inntrykk av. Tilbudet fremstår også som et bevis til så vel næringsliv som til mannen i gata, på at gode rehabiliteringstilbud er viktig, og at det nytter.

Kafé X har blitt brukt som referanser ved flere anledninger i forbindelse med at våre frivillig har kommet seg inn i ordinært arbeid. Tilbudet blir også flittig brukt av så Høgskoler og videregående skoler i forbindelse med undervisning, praksisplasser mm. Frivillige og ansatte ved tilbudet er også hyppig brukt som foredragsholdere en rekke steder, herunder høyskoler og universiteter.

Kafeen er også en av svært få tilbud som er nevnt som eksempler på gode oppfølgingstilbud, i stortingsmelding nr. 30. Se meg - En helhetlig rusmiddelpolitikk.

At tilbudet på denne måten blir anerkjent på statlig hold, i en viktig rusmelding, fremstår som et tydelig eksempel på viktigheten av å beholde og videreutvikle tilbudet.

Mål Kafé X

- Å etablere en fast møteplass hvor tidligere rusmisbrukere, mennesker med psykiske problemer og andre kan samles til sosialt samvær, uformelle samtaler, og for å utveksle erfaringer
- Kafeen skal være et utgangspunkt for å skape og opprettholde rusfrie nettverk og skal tilby og arrangere felles sosiale aktiviteter
- Kafeen skal gi sine brukere gratis tilgang til deltagelse i fritids og kultur aktiviteter, og på denne måten øke muligheten for sosial integrering
- Kafeen skal være en arbeidstreningarena for tidligere rusavhengige i rehabilitering, og slik hjelpe disse til å fylle hull i arbeidspraksis/opplæring samt gi disse generelle arbeidserfaringer. Kafeen skal gjennom dette hjelpe tidligere rusavhengige ut i vanlig arbeid
- Kafé X ønsker å være en arena for nettverksbygging ut mot det ordinære arbeidslivet.
- Kafé X samarbeider og skal samarbeide tett med lag og foreninger i Tromsø, og dermed være en viktig bidragsyter i forhold til den enkeltes integrering tilbake i "normal samfunnet".
- Kafé X skal være det bindeleddet som den enkelte trenger i forhold til deltakelse i lokale idrettslag og andre fysiske aktiviteter

Oppsummering 2003-2011

Kafeen har i denne perioden vokst fra å være et rent rusfritt treffsted med kaffe og gratis mat, til å bli et levende sentrum i rehabiliteringen til en rekke tidligere rusavhengige i Tromsø. Over 40 rusavhengige i rehabilitering har deltatt som frivillige i arbeidstrening ved kafeen, og mange har via dette gått videre til jobb eller skolegang. Flere hundre har gjennom tiden deltatt på kafeens mange tilbud.

I 2005 startet MARBORG sitt arbeids og aktiviseringsstilbud *Tilbake Til Verden – TTV⁴*. Tilbudet inneholdt blant annet to forskjellige arbeidstreningstilbud, der den ene hadde sitt arbeidstreningstilbud ved kafeen. Tilbudet inneholdt også *motivasjonspenger* og deltagerne kunne tjene opp til kr 4 000- pr mnd, da i tillegg til eksisterende ytelser.

Etter at tilbudet med individuell arbeidstrening ble avsluttet ved utgangen av 2009, opplevde kafeen en sterk nedgang i tilgangen på motiverte og engasjerte tidligere rusavhengige som hadde interesse av å jobbe frivillig og få arbeidstrening ved kafeen. Dette var helt klart knyttet til det faktum at ordningen med motivasjonspenger bortfalt, noe som er bekreftet gjennom en rekke samtaler med tidligere og potensielt nye frivillige i målgruppen for arbeidstrening.

Dette bedret seg sterkt da vi via samme tilskuddsordning fikk tildelt midler til en stilling ved kafeen, og som skulle jobbe med oppfølging av de frivillige i arbeidstrening, samt med å utvikle flere faste og enkeltstående aktiviteter for kafeens brukere og frivillige. Etter utlysning i lokale media ble det ansatte en person uten egen ruserfaring, men med utdanning som kunstterapeut og arbeidserfaring fra vanlig arbeidsliv.

⁴ Prosjekt drevet med midler fra NAV DU i perioden 2005-2011, siste to år kun som en ekstra stilling ved kafeen

Vi har i perioden sett at både denne stillingen og de vi har hatt og har i arbeidstrening, er svært viktige for å kunne drive et godt tilbud. Vi har også sett at mange av de frivillige i arbeidstrening, har et stort behov for å kunne vise til ordinær arbeidserfaring når de på sikt skal ut i arbeidslivet. De har altså et behov for å kunne vise til en regulær jobb, i perioden etter at de avsluttet sin ruskarriere.

Å ha jobbet som frivillig ved kafeen er helt klart en positiv referanse å ha på sin CV, men dette kan selvsagt ikke måle seg med å kunne vise til en regulær lønnet jobb, samme sted.

Vi så gjennom TTV at det er mulig for selv svært tungt belastede rusavhengige å komme ut i jobb eller skole, særlig i de tilfeller der det kan vises til reell arbeidserfaring etter avsluttet periode som aktiv rusavhengig. Det fremstår derfor som viktig å kunne tilby midlertidige ansettelser til de som er frivillige i arbeidstrening ved kafeen.

Det at vi nylig ansatte en person som nestleder/BSK-ansvarlig har skapt mer stabilitet i både drift og oppfølging av de frivillige. Stillingen vil være svært viktig i videreutviklingen av kafeens tilbud, og særlig det å få dratt inn flere tidligere rusavhengige vil være et hovedmål videre fremover i 2013. Den ansatte har jobbet frivillig ved kafeen i nærmere to år, og har vært sterkt involvert i det å utvikle kafeen til det svært gode tilbudet den er i dag. Vi ser derfor frem til at hun skal delta i den videre utviklingen av BSK, nå som ansatt.

Kafé X er i konstant endring og vi ser et stort behov for å få inn andre tidligere rusavhengige som kan være med på å utvikle tilbudet videre. Dette for å videreutvikle tilbudet som brukerstyrt tiltak, men mest for å kunne drive arbeidstrening/opplæring på et nivå som deltagerne har nytte av i sin prosess mot ordinær jobb.

Vi ønsker altså et enda tydeligere brukerfokus i tilbudet, men kan ikke forvente at tidligere rusavhengige skal fortsette å jobbe frivillig ved tilbudet over lengre tid. Hyppige endringer i *ansattegruppa*⁵ gjør også at kafeens tilbud til sine brukere ikke blir maksimalt godt. Dette siden engasjerte og entusiastiske tidligere rusavhengige som er godt inne i tilbudets drift og engasjementer, nærmest *tvinges* ut i jobbsøking/skole, mange før de er klar for denne overgangen. Dette reduserer kvaliteten på kafeens tilbud, og fører dessverre at flere faller tilbake til rusbruk, dette siden overgangen til lediggang/skole/regulær jobb, blir for vanskelig og kommer for tidlig. Kravet om for tidlig overgang til normalt arbeidsliv håper vi nå å redusere gjennom BSK.

Gjennomføring av tilbudet rundt brukerstillinger

Hovedmålgruppe for tilbudet om brukerstillinger

Tidligere rusavhengige med et sterkt ønske om å opprettholde sin rusfrihet, samt mennesker med psykiske problemer eller andre utfordringer i forhold til integrering inn i normalsamfunnet.

⁵ Begrepet ansattegruppa inneholder både ansatte på lønn og de frivillige i arbeidstrening

Inntak i arbeidstreningstilbudet

- Tidligere rusavhengige som i dag jobber som frivillige i arbeidstrening ved kafeen, inviteres til å søke stillinger ved kafeen
- Kafeens styringsgruppe, (eller de styringsgruppen delegerer dette arbeidet til), vurderer innkomne søknader, gjennomfører intervjuer med søkere, samt foreslår hvem av søkerne som skal ansettes
- MARBORG ansetter jobbsøker(e) i midlertidige⁶ stilling(r) og tar denne/disse inn i organisasjonens ordinære lønnsstruktur

Gjennomføring av arbeidstreningstilbudet

- Den/de ansatte skal delta i drift og utvikling av kafeen og dennes tilbud, på lik linje med andre ansatte
- Stillingen som nestleder/BSK-ansvarlig skal fylle samme arbeidsoppgaver som tidligere ass. daglig leder, herunder oppfølging av frivillige i arbeidstrening, utvikling av aktivitetstilbud, og etableringen av flere faste aktiviteter ved kafeen.
- Stilling to skal hovedsakelig relatere seg til arbeidsoppgaver i forhold til daglig drift av kafeen, aktivitetstilbud og eventuelle andre tilbud som kafeen til en hver tid tilbyr
- Det skal etableres faste møter der daglig leder, den enkelte ansatte og ev. ressurspersoner f.eks. NAV Arbeid eller andre deltar, og der målet er å styrke den/de ansattes muligheter for ordinær jobb
- Det skal i perioden den/de tidligere rusavhengige er ansatt, jobbes aktivt mot målet om videre jobb innenfor det ordinære arbeidsmarkedet

Opplæringsutbytte for de respektive stillinger

Stilling 1

Stillingen fyller rollen som nestleder/BSK-ansvarlig, som under veiledning av daglig leder ved kaféen får ansvaret for den daglige driften av kafé X. Herunder ansvar for årsplanlegging, gjennomføring sosiale aktiviteter, ansvar for de frivillige og videreutvikling av Kafé X og BSK. Den ansatte skal jobbe utadrettet opp mot samarbeidspartner i forhold til aktiviteter, leverandører, arrangementer osv. Stillingen skal også brukes i kafeens arbeid rettet mot å hjelpe våre frivillige ut mot NAV, jobb skole, etablere IP etc. Alt dette som en del av den enkelte deltagers rehabiliteringsprosess.

Stilling 2

Skal supplere stilling 1, og være konkret rettet mot å hjelpe våre frivillige i det daglige arbeidet ved kafé X. Sammen med stilling 1 skal denne personen styrke oppfølgingen av den enkelte frivillige, være en støttespiller for brukerne av tilbudet, samt være med på å sikre kontinuerlig drift av kafeen. Denne stillingen kan med fordel deles opp slik at flere får mulighet for å delta. Lønnstilskudd eller lignende NAV tiltak kan benyttes.

Felles for begge stillinger

De ansatte vil lære å bli selvstendig, overholde seg til klare rammer i forhold til tid, forpliktelser, budsjett og målsetninger. Stenge bakdører i forhold til rus i eget liv, og bygge mestringfølelse

---

⁶ Det skal ikke opereres med en fast ansettelsesperiode for alle ansatte, men en individuell tilpasset periode utarbeidet på bakgrunn av den enkeltes utfordringer og behov

gjennom utføring av arbeidsoppgavene. De ansatte vil i tillegg kunne opparbeide seg kompetanse på å jobbe selvstendig, ta initiativ, og bygge trygghetsfølelse i forhold til egen integrering i *normalsamfunnet*. Stillingene er ment som første steget tilbake til eventuelt skole eller jobb situasjon.

Budsjett brukerstillinger

Utgiftspost	Sum
1 x 100 % stilling Ass. Daglig leder	500 000,-
1 x 100 % stilling (mulighet for oppdeling i mindre % stillinger)	500 000,-
Kurs og opplæring av brukeransatte	100 000,-
Administrasjonskostnader	110 000,-
SUM	1 210 000,-

Vedlegg: Oversikt over totale utgifter til drift av Kafé X 2011.

Vedlegg 1

Totale utgifter for kafé X 2011

Kaféens fulle økonomi er i dag et spleiselag mellom Tromsø kommune, RIO og MARBORG, oversikt over denne delen av økonomien følger under og er kun tatt med for å synliggjøre de ressurser og innsatts som allerede legges ned i tilbudet.

Resultatregnskap MARBORG Kafé X 2011

MARBORG – Kafé X	
Helsedirektoratet (inntekter)	110 000
Lønn og personal	-17 806
Husleie og Drift	-348
Kontor og driftskostnader	-18 244
Drift av bil	-1 445
Reise, kost, konferanse	-17 458
Informasjon og brosjyrer	-42 097
Sosiale tiltak	-20 076
Sum utgifter	117 496
Resultat	- 7 496

(I tillegg kommer kr 375 821,- over 104 TTV som dekker stillingsutgifter)

Resultatregnskap RIO Kafé X 2011

Driftsinntekter og kostnader	2011	2010
Tilskudd fra Fylkesmannen i Troms	7 500	
Tilskudd fra Tromsø kommune	520 000	560 000
Tilskudd fra andre	0	4 136
Gaver	89 578	127 275
Andre inntekter	56 000	44 500
Sum driftsinntekter	673 078	735 911
Lønn og personalkostnader	369 513	479 835
Andre driftskostnader	319 034	390 627
Sum driftskostnader	688 547	870 462
Årsresultat	-15 469	-134 551

Samlede utgifter for Kafé X for 2011 er kr: 1 181 864,-

Om kommunens tilskudd

Selv om tilskuddet fra kommunen er for lavt til å kunne dekke utgiftene for drift av tilbudet, er tilskuddet likevel en absolutt nødvendighet for å kunne drive videre. Både RIO og MARBORG jobber for en økning i tilskuddet slik at økonomien i tilbudet bli mer stabil og forutsigelig. En innvilgelse ville gjort det mulig å jobbe enda er målrettet med tilbudet til kaféens brukere, og kunne gitt flere mulighet for å delta som frivillige i arbeidstrening. Søknad om utvidelse av rammetilskudd er sendt kommunen i oktober 2012.

Tilbudet ved kafeen må også sees i sammenheng med det rusfrie botilbudet BrukerBasen, og de sosiale tilbudene som MARBORG driver gjennom *Herreklubben Hårek*, *Kvinnegruppa* og *Kvinnenettverket Cora*. Der de tre siste er med på å øke muligheten for sosialisering, sosial trening og inkludering, og der alle tilbudene gjensidig påvirker hverandre positivt.

Vidar Hårvik
Daglig leder
MARBORG

